

Výrobní a ekonomické ukazatele výroby mléka v ČR v roce 2020

Průměrné ukazatele výroby mléka vycházejí z údajů od 124 podniků s chovem dojených krav v ČR za rok 2020 a byly zpracovány pracovníky VÚŽV, v. v. i. Celkově byla vyhodnocena užitkovost od 64 172 krav (25 502 plemene českého strakatého skotu a 38 670 holštýnského plemene), což představuje v průměru 518 krav v podniku a tvoří to zhruba 18 % populace dojených krav v ČR. V souboru podniků se dojivost pohybovala mezi 5 102 a 12 184 litry na krávu a rok při průměru 8 972 litrů mléka. Oproti průměru podniků za rok 2019 (n=108) byla dojivost vyšší o 211 litrů (+2,5 %). Mírně vyšší byla průměrná dojivost u hodnoceného souboru podniků také ve srovnání s průměrem ČR za rok 2020, kde dojivost byla 8 893 litrů (ČSÚ).

Tab. 1 Základní ukazatele výroby mléka u souboru podniků (n = 124, 2020)

Ukazatel	jednotka	průměr	min.	max.	
dojnic na podnik	n	518	115	1 712	
dojivost (mléka) na krávu	litry	8 972	5 102	12 184	
prodej mléka na krávu		8 720	4 495	12 000	
tučnost mléka	%	3,95	3,43	4,42	
obsah bílkovin v mléce		3,48	3,17	3,80	
počet somatických buněk	tis. ml.	211	98	459	
dojnic na ošetřovatele	n	47	19	106	
výroba mléka na ošetřovatele	tis. litrů	423	132	976	
březost	po 1. inseminaci	%	60,5	29,6	100,0
jalovic	po všech inseminacích		59,0	41,1	95,0
březost	po 1. inseminaci		41,1	19,8	67,0
krav	po všech inseminacích		42,7	25,0	98,0
počet laktací stáda	n	2,4	1,9	3,8	
inseminační index krav		2,3	1,5	4,9	
laktační den	dny	173	118	210	
věk při prvním otelení		771	610	1 030	
mezidobí		393	363	454	
servis perioda		110	79	150	
inseminační interval		70	45	113	
odchov telat na 100 krav	n	103	72	127	
úhyny telat do odstavu	%	5,1	0,0	34,3	
obměna stáda krav		35,2	15,0	57,1	

Nejvyššími nákladovými položkami chovu dojených krav byly náklady na krmiva (42,4 %), pracovní náklady (14,5 %), odpisy krav (9,0 %) a režie (11,5 %). Tyto čtyři největší nákladové položky představují 77,4 % celkových nákladů výroby mléka, které za rok 2020 dosáhly výše 83 tis. Kč na krávu a rok, tj. 227 Kč na krmný den. Vedlejší výrobky (telata a statková hnojiva) snížily náklady zhruba o 5 % a po jejich odečtení byly náklady 79,1 tis. Kč na krávu a rok a 216 Kč na krmný den. Při tržní produkci mléka 8 720 litrů na krávu a rok, činily náklady po odpočtu vedlejších výrobků 9,07 Kč na litr prodaného mléka. Náklady po odpočtu se oproti roku 2019 zvýšily o 2 906 Kč na krávu a rok, resp. o 0,12 Kč na litr prodaného mléka. Mezi roky 2019 a 2020 na krávu a rok nejvíce vzrostly náklady na krmiva (+ 3,5 %) a pracovní náklady (+ 9,4 %). V roce 2020 bylo při výkupní ceně mléka 8,61 Kč na litr a značné variabilitě vykazované mezi podniky v průměru bez započítání dotací dosaženo ztráty 0,46 Kč na litr prodaného mléka. Ve srovnání s rokem předešlým došlo ke zvýšení nákladů na produkci

a k poklesu průměrné výkupní ceny mléka, což bylo důvodem poklesu průměrného zisku bez dotací. Ekonomickou situaci výroby mléka zlepšily u souboru podniků přijaté dotace. Při započítání u podniků zjišťovaných přímých podpor – podpor vázaných na produkci (dojnice), přechodných vnitrostátních podpor (přežvýkavci), plateb na dobré životní podmínky a národních dotací (dotační program 19.A a 20.A) – byl v průměru u podniků zisk 0,37 Kč na litr prodaného mléka, tj. 3 230 Kč na krávu a rok. Při zohlednění i ostatních (zejména nepřímých) podpor by zisk v průměru u souboru podniků dosáhl 1,66 Kč na litr prodaného mléka, tj. 14,5 tis. Kč na krávu a rok. Ostatní (nepřímé) podpory nevyhází z údajů poskytnutých jednotlivými podniky, ale byly vypočítány a poskytnuty pracovníky ÚZEI a představují průměr ČR za rok 2020. Zahrnují zejména podíl nepřímých plateb (SAPS, LFA, aj.) do sektoru výroby mléka. Do těchto podpor je rovněž počítáno s některými přímými u podniků nezjišťovanými podporami (zelená nafta a podpora pojištění hospodářských zvířat).

Tab. 2 Ekonomické ukazatele výroby mléka (n = 124, 2020)

Ukazatel	kalkulace na			
	krávu (Kč)	krmný den (Kč)	litr prodaného mléka	
			Kč	%
náklady na krmiva a steliva	35 176	96,1	4,03	42,4
pracovní náklady	12 030	32,9	1,38	14,5
odpisy krav	7 502	20,5	0,86	9,0
odpisy majetku	3 466	9,5	0,40	4,2
veterinární výkony + léky a desinfekce	3 353	9,2	0,38	4,0
opravy a udržování	2 373	6,5	0,27	2,9
energie	1 858	5,1	0,21	2,2
plemenářské výkony a inseminace	1 706	4,7	0,20	2,1
pojištění majetku a krav	491	1,3	0,06	0,6
režijní náklady	9 518	26,0	1,09	11,5
ostatní nákladové položky	5 564	15,2	0,64	6,7
náklady celkem	83 036	226,9	9,52	100
odpočet vedlejších výrobků ¹⁾	3 911	10,7	0,45	4,7
náklady po odpočtu vedlejších výrobků	79 125	216,2	9,07	95,3
tržby za mléko	75 082	205,1	8,61	x
zisk (bez dotací)	-4 044	-11,0	-0,46	x
přímé podpory ²⁾	7 273	19,9	0,83	x
zisk včetně přímých podpor	3 230	8,8	0,37	x
ostatní (nepřímé) podpory, zdroj: ÚZEI ³⁾	11 230	30,7	1,29	x
zisk včetně veškerých dotací	14 459	39,5	1,66	x

1) telata a statková hnojiva;

2) do přímých podpor se počítají u podniků zjišťované podpory – podpora vázaná na produkci (dojnice), PVP (přežvýkavci), dobré životní podmínky zvířat a národní dotace (program 19.A a 20.A);

3) údaje vypočítané a poskytnuté pracovníky ÚZEI. Zahrnují zejména podíl nepřímých plateb (SAPS, LFA, aj.) do sektoru výroby mléka a některé přímé u podniků nezjišťované podpory (zelená nafta a podpora pojištění hospodářských zvířat).